ՊՈՍՏԱՆԴԱՎԱՆՈՎԼԻՍ 23 ՄԱՐՏ — ԹՎԱԿԱՆ — ԹՎ. — 1008 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ — 22 — ՄԱՐՏ — 1871

ԳԱՅՄԱՆԸ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 180 գր.
» Գաւառաց » 190 գր.
Վեցամսեայ Կ. Պոլսոյ » 90 գր.
» Գաւառաց » 100 գր.
Լուրաքանչիւր թերթի գին 50 փարա
Յանձնուցման ապրանքի մէկ անգամի համար 2 դուրուշ, երկու անգամի համար 60 փարայ, աւելի անգամներու համար 40 մասնաւոր։

ԱՐԱՐԱՏ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԱՅՄԱՆԸ

Գաւրա գացած լրագրաց ճանրաւ ծախքը խմբագրութեան վրայ է։

Լրագրոյս վերտերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն խմբագիրը —Շնորհեցին պիտի ուղղուի, կամ Զինիլի խան, Մաւխի գրասենեակը։

Համբաւ ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՊՕԼԻՍ 23 ՄԱՐՏ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Պարտքերն գրաւելեալն սկսաւ վերջապէս Փարիզի մէջ։

Երկու օրէ՛ի վեր եկած հեռագրերը կը ծանուցանեն թէ կուսակալութիւնն հաշտարար ջանքն եւ. ըրած հնարուած զիջումները չկրնալով կարմիր հոներալեւականաց խուռարութիւնը մեղմել, հարկադրել է զինու ղօրութեամբ զանոնք նուաճելու ձեռք դրնել, եւ. այսպէս արտաքին պատերազմին անպատ. ուղէտեղ վրայ եղբայրասպան պատերազմի ապեռանոնք ալ բարգաւեալով։ Գաղղիական ազգին պատմութեան մէջ սեւ էջ մ՚ալ կաւելցնեն։

Երանի թէ չուտով վերջ դնէր այս աղդոդաւ կռիւը՝ եւ 1793ի սոսկումները չնորոգուէին, ինչպէս որ ապրէն նշանները։ Բանակ—ազգաբ եւ փարիզի մէջ։

Կարմիր հանրապետականաց ձախող մնալիդնութիւնը՝ Գաղղիոյ ոգաբկեալ հանրապետականոց մեծ դաւ եւ դայրոյթ պատճառած է։ Օրէցիեռեւ հանրապետութիւնը Գաղղիոյ ժողովրդոյ առանի ընելու։ իր օրոյին մէջ խեղդելու եւ Նապոլէոնեան կայսրութեան հետ Գաղղիոյէն խաղաւ տարագրելու համար՝ ամէնէ աւելի ղօրաւոր փատ, ամէնէ աւելի հզօր ղէնք չէր կրնար ստուգիլ միապետականաց ձեռքը։

Լոնդրայի Էնթէրնասիոնալ լրագիրը Սեւ Ծովու խնդրոյն վրայ Լոնդրայի դեսպանաժողովին մէջ եղած վիճաբանութեանց եւ ոգնմանց առեւնագրութիւնները հրատարակած լինելով, Թուրքիոյ հարար ազդակիկարեւորութիւն աւնենալուն համար արժան կը համարինք թարգմանել՝ ի տեղեկութիւն մեր ընթերցողաց։

ՆԻՍՏ ՑՈՒՆՎԱՐ 17ի

Յունվար 17ին, դեսպանաժողովին առաջին նստին օրը, իբրաքանչիւր դեսպանք իրենց ունեցած փաստերը հանրապետութիւնը Գաղղիոյ ժողովրդոյ առանի ընելու։ իր օրոյին մէջ խեղդելու եւ Նապոլէոնեան կայսրութեան հետ Գաղղիոյէն խաղաւ տարագրելու համար՝ ամէնէ աւելի ղօրաւոր փատ, ամէնէ աւելի հզօր ղէնք չէր կրնար ստուգիլ միապետականաց ձեռքը։

կը պատրաստէ։

Մերջանաւորներն ամէն գոհ դադրեցուցին։ Գօրսան հաւանականապէս Վէրսայլ պիտի փոխադրուի։

Ֆոնթիֆիքսիմենէլլազիրը դրաւեցաւ, թիւրիզը վերահաստատուեցաւ։

Պրիւսելլն կը ծանուցանեն թէ հաշտութիւնան դեսպանախօսութիւնը փարիզի անդրէրոն պատճառաւ իր նիստերը դադրեցուց։

Բեռլին 31 մարտ

Լանտրոյի գեներալ Ֆրիւնոյ սեպուհին կոմսութիւնն տրուեցաւ։

Իգնատիէֆ դրուպերոն ալ Ամէքսանդր Նէվսքիի մեծ ժապաւէնը տրուեցաւ։

Պէրլին 1 ապրիլ։

Գ. Գիզոնարք իշխանի պատուանուն սատցաւ։ եւ իր ծննդեան 58 բարձ՝ սաբեղարձին առթիւ ալ կայսերական կալուած մը պարգեւ սատցաւ։

Վիէննա 2 ապրիլ։

Մունիխէն լուր կուգան թէ կառավարութիւնը Ռանչէլիի ապրելիկոպոսին թոյլ չտուաւ որ Հռոմի վերջին ընդհանրական ժողովին որոշումները դարձնայ։

Պերլին 2 ապրիլ։

Գ. Գիզոնարք դաշնակցութեան ժողովին մէջ յայտնեց թէ փարիզի տնեցքերուն պատճառաւ Գերմանական զորաց միջոցներն այն ժամանակ միայն հարկ կը լինի՝ երբոր Գերմանական շահերը վտանգի մէջ իյնան։

Ամիէնը 1 ապրիլ

Երեսփոխանաց ժողովը քննութեան առաւ այն ծրագիրը՝ որ հատուցանէ Յունաստան վերադարձուցեալ Գրիգորիոս Պատրիարքին մարմինը, որ 1821 ի անդրեպարն միջոցին սպանուեցաւ։ Կ. Պոլսոյ մէջ, եւ. հիմա Յունաստանի մէջ պահուած է։

Գերմանաժողովին նիստերուն մէջ ամէն բանակցութիւն դրամ պիտի լինի, որպէս զի հակառակութեանց առաջն առնուի։ Յանձնաժողովի որոշման եւ առաջարկութիւնները յատուկ փոխանորդներու ձեռաք պիտի կարդացուին։

Երէկ արքունի պարտէզ՝ ճաշ ՝ի օրուեցաւ ՝ի պատիւ Գերմանիոյ յիսնամեայ եկեղեցական։ Կիրակի օրն ալ ուրիշ ճաշ մը պիտի արուի ՝ի պատիւ Գաղղիոյ լիազօր երեսփոխանաց։

Փարիզ 3 ապրիլ

Փարիզի մէջ գրգռութիւնը վերջին ծայրն է։ 1793 ի սրբոհռուչաբրուութեանց տեսարանին կը գրգռիւ։ Օրը 100 էն աւելի բռնատիրութիւն եւ 17 մարդուան հոկիրճ գատաւնիք կայ։ Թէպէ արդէն պէտոյուիլ կ՚սկսի։ Գիշերը լոյս չ՚կայ։

Նոր աւառապետներն արդիլելու համար Գանբան երէք միլիոն ֆրանք տուաւ ապատակոց։

Միջին կարգին մէջ գժգոհութիւնն ընդհանուր է։

Երէկ փարիզի ազգ ոյին պահպանութեան զինուորներէն 60000 մարդ Մօնտէրէրիէնի մէջ բանակեալ։ 10000 կանանոց զօրաց վրայ յարձակեցան։ բայց 200 մարդ կրնցնելով ետ քաշուեցան։ Գիրի բանուորներն հրացանէ անցան իրրեւ ապստամբ։

Ջորքերն եւ անպատգին յարձակմամբ պատնէշներն առին։ եւ սոյն յաջողութիւնը բարոյական խիստ լաւ ազդեցութիւն մ՚ունեցաւ։

Մաք—Մահոն մարշալներն եւ Տիւբրօ զօրավարներ երկու նոր բանակաց կը հրամայեն։

Գաւառաց մէջ հանդարտութիւնը վերականգնած է։

Լոնտրա 3 ապրիլ

Վիկտորիա մատուհին վերադարձայցելութիւն մը տուաւ։ Դարպէնեանի

ընտանիքին։

Բեռլրատ 2 ապրիլ։

Ֆոլէրան հաւաղիլ կ՚սկսի Բեռլրատի մէջ։

Վիէննա 3 ապրիլը

Ազիո 122.60

Ուրբաթ 3 ապրիլ

Բամպակ, Մ. Դ. Ս. 7½—մ։

Ցախուած 10000 հատ։

Իմաստ հոկտեմբեր

ՀՈՍԱՆԴՆԱՅԻՆ ՊՈԼԻՍ

ՏԵՂԱՄԸ ՕՐՍՏԻՍԻ

22 մարտ երիտասարդի իրի	48	3½
» երեքշաբթի առաւօտ բացուեցաւ	48	2
կէսօր	48	12

ԱԶԳԱՅԻՆ

Պրուսայի առաջնորդ Գեր. Բարթուղիմէոս եպիսկոպոսին հրաժարման պատգամները հնուելու կերպերը պատմեմ։

Անցեալ երեքշաբթի աւուր Պոսիսի մէջ Պրուսայի քահանայից մեծագոյն մասին կողմէ հրատարակեալ նամակին մէջ նիրկայացուած ծանր իրողութիւնները Գ. Պատրիարք հօր խորին ուշադրութիւնը դրաւեցին։ Նորին Սրբազնութիւնն ուրբաթ առաւօտեան ժողովին մէջ յայտնել է թէ քահանայից նամակին մէջ ծանուցուած իրողութեանց մէջ իսիաւ ծանր կէտեր գտնուելով։ յատուկ եւ մանրամասն քննութիւնանց կը կարօտին, հետեւապէս հարկ է որ քահանայք Զատիկն եւ ետ։ Պօրիս կոչուին, եւ գրով հրատարակեն խուռն ժողովոյ առջեւ հաստատեն։

Գեր. Բարթուղիմէոս (որ արդէն Պրուսայի բողոքարկուոց ՝ի խիստ ներքուն ապատուած իրողութիւններէն տպատատարուելով անդ ալին համար նեղուած չի թողանորդաց հետ ալ հաշտութիւն խնդրած էր, բայց ոմանք՝ դատաւորներու համար կոչուած եւ անոր համար միայն փոխանորդ կարգուած լինելին յատաջ բերելով դատին մինչեւ վերջը շարունակուիլ եւ քան օրինաց վճռաբիլը խնդրած էին) Ս. Պատրիարք հօր վերոյիշեալ յայտարարութեան վրայ բարձրագոյն դատարանին հրաժարական տալու առաջարկութիւն ընել է, որպէս զի դատը դադրուի։

Բայց Պրուսայու փոխանորդները դատին այդպէս կիսատար եւ անելնիս մնալուիլը չընդունելով, հետեւեալ խնդրագիրը՝ ստորագրուիլն վարչութեան։

«Գերապատիւ Ս. Պատրիարք Հա՛յր, Նախարարաց եւ Գերապատիւ Տեա՛ր, անդամք հրամանատարն եւ գաղութական ժողովոյ ազգային կեդրոնական վարչութեան։

«Գեր. Բարթուղիմէոս եպիսկոպոսի հետ Ձեր բարձր առեանին առջեւ՝ յանուն Պրուսայու ժողովրդեան գանգատակցեալ եւ. բողոքարկու մասին՝ մեր հաստատութեան վարած դատը, եւ մանաւանդ վերջին անդամ ներկայացուցած վեց գանգատն նոր կէտերուն՝ ինչպէս նաեւ Պրուսայի քահանայական դասէն Պասիս լրագրոյ միջոցաւ հրատարակած ծանր ամբաստանութեանց կէտերուն քննութիւնը դեռ չկատարուած՝ Գեր. Բարթուղիմէոս եպիսկոպոս հրաժարական ուզեալ Պրուսայի առաջնորդութենէն, զարդէս վի, ինչպէս ինքն ալ յայտնեց. քահանայական դասէն անձամբ իրեն դէմ՝ ՝ի դատ ներկայանալու եւ Պասիս լրագրոյ մէջ հրատարակուած իրողութիւններէն հատատաւելու եւ. կրնակցութեան ժողովոյ առջեւ ալ ուրիշ յայտնութիւններ ընելու հարիւն առջեւն առնէ։

Յարգելով՝ նկատելով որ Գեր. Բարթուղիմէոս եպիսկոպոսի հրաժարման դատին թերի եւ անվճիռ. մինչ նոյը ոչ միայն ազգ տարութեան ամէն օրինաց հակառակ է, բան զրում մնիրատը տրդարի, մեղադարտը անմեղի, եւ զրկողը կրկեալի կերպարանք կը նայ առնել։ այլ եւ նոյն իսկ Պրուսայի մէջ այլ եւ այլ մեքենայութիւնանց ուսիի կրնայ բլլալ ինչպէս որ վերջերը ալ տրդէն սեանուիկ կ՚սկսին, կը խնդրեմք խնդրարար զատարանի ժողովին, որ դատաստանական քննութիւնները մինչեւ վերջը շարունակելով՝ յանդան տրը կամ՝ դրպատրելը օրինապէս տրուսի եւ հարկ եղած դիմաց ըստ տրդարութեան անաչառապէս տրուի։

Ստորագրեալքս զարմանք եմք մեր մասին արուելիք վճիռը՝ ինչպէս ալ բլլայ՝ ընդունելու եւ ոնոր առջեւ խոնարհելու։ Այս կը պահանջէ տրդարութիւնը։ այս կը պահանջէ դատաստանական ամէն օրէնք։ այս կը պահանջէ Յահմանադրութիւնը։ այս կը պահանջէ հասարակաց կարծիքը՝ որուն առջեւ եղած է դատը։ բրապ ըստ միջոցաւ։ այս կը պահանջէ նաեւ. Պրուսայու ժողովրդոց գայթակղեալ խիղճը եւ այն վիճակին խաղաղութեան ուանդաղրու թիւնն հարկը։

Վասահ բլլալով։ արդարադատը ցեսուրբ։ որ մեր այս խնդարհորդը մատուցած խնդիրը Ձեր բարձր եւ խորին նիստատրութենէն չվրիպիր։ կը մընամք։ Ձեր անաչառ տրաշնանն ու վերջն ամենահարեր սպասող։

(Ստորագրութիւն)

Պրուսայու Լենինեն գեղեն երկու հանրագիրը եկած է Պատրիարքարանս, ընդ ինքն եւ ՝ի նպատաս Գեր. Բարթուղիմէոս եպիսկոպոսի։ առաջինը՝ այն է դժ դասնութեան հանրագիրը՝ դիմելն քահանայական դասէն եւ բնակչաց ընտրեալ ժողովէն։ [illegible] գրուած է։ իսկ երկրորդն անկոնան կերպիս պատրաստուած եւ պարզապէս մատ կոխուելով ստորագրուած։ Զարմանալին այս է որ երկու հանրագրին վրայ ալ Տ. Գրիգոր սրիս անուամբ ստորագրութիւն մը գրուած կայ։ ընել է թէ՝ կա՛մ յիշեալ գիւղին մէջ Տ. Գրիգորիս անուամբ երկու քահանայ կայ, որ անհաւատալի է. կա՛մ հանրագրաց մէկն վրայի ստորագրութիւնը կեղծ է։ Ապա՝ քննութիւնը վարելու թեան թաղրի, տա այժմ կը հրատարակենք յիշեալ գիւղին մեջ գրուած հետեւեալ նամակը, որ երկրորդ հանրագրին պատրաստութեան եղանակին վրայ խիստ հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւններ կուտայ։

Եչեմիզ գիւղ մարտ 19—1871

Ազնիւ Պատիս։

Օրագիր պատուական լրագրոյն 294 թիւ թերթին մէջ Հրանտ ստորագրութեամբ մարտ 3 թուականաւ նամակի կարդացինք, որով նամակագիրը մեր ամբաստանեալ Գեր. Բարթուղիմէոս եպիսկոպոսը պաշտպանելու համար՝ փոխանակ փաստաբանելու, ինչպէս իւր ամէն նամակաց մէջ, այս վերջին նամակին մէջնալ իր տարաբանելու, ինչպէս իւր ամէն նամակաց մէջ, այս վերջին նամակին մէջնալ իր տարաբանութեամբ ամբաստանութեան բեմերդպաց ձանձրութիւն տալու յանդգներ է։

Զարմանալի չէ Պ. Հրանտին բռնած այն վատ ընթացքը, որովհետեւ դեռ անոր խելքը չ՚հասնիր թէ ուր իրաւունք կայ՝ հոն ամէն անհոգոնի փոխատարանութիւնը ազդեցութիւն մը երբեք չեն կրնար ունենալ, եւ հետեւապէս այնպիսի ճախորդ դատ մը պաշտպանելն ալ զուտ կորսնակալութիւն է։ բայց թերեւս որ Պատրիարքարանի արդար վճիռն արդարութիւնը երեւան հանէ, մեր դիւղին նկատմամբ յիշեալ նամակագրին գրած քանի մը սրիալները հոս՝ չգրեմ։

Կամակագիրը կըսէ թէ Ղազար Փէնիկեան անուամբ անձ՝ մէկու մը պարտականն եւ ծառայ ըլլալով անոր թելադրութեամբը Բարթուղիմէոսի դէմ բողոքագիր ստորագրել կուտայ դիւղացւոյ։ Այդ ան. հի մեն զրպարտութեան կ՚պատասխանեմք։

թէ Փէնիկեանն Ղազար ատան բազմահոլով տարիներով հետէ ըստ իւր կարողութեան վաճառականութեան եւ միջնորդութեան կ՚զբաղի, եւ հետեւապէս ոչ մէկու մը դերի ծառայ եւ ոչ մէկու մը ընալ պարտական է, ուստի Հրանտին այս մասին խօսածը բոլորովին սուտ է։

Իսկ Բարթուղիմէոս եպիսկոպոսին դէմ դիւղէն Պատրիարքարան խրկուած բողոքագրին պատմ. նոյն բողոքագիրը ստորագրողք ոչ Ղազար ատանի թերաբութեամբը եւ ոչալ ուրիշ հիպոթեական հնարքով ստորագրած են։ այլ միայն մեր ազգային վիճակին ծանրութիւնը վերջին ստորագրանի հանելուն համար Պատրիարքարանի արդարադատութեան դիմած ենք։ եւ այս պատճառաւ ալ դիւղս ընտրեալ մեծ ստորագրուած է յիշեալ բողոքագիրը։

Բայց ես երբոր կ՚յիշեմ. Մ. Սուքիասեան Մ. Միքայէլին Բարթուղիմէոս եպիսկոպոսի նպաստաւոր հանրագիրը չունենալն եղանակը. ծիծաղս չեմ կրնար զսպել. որովհետեւ. յոտծիս նայելով՝ առաջնորդական փոխանորդ Արիստակէս վարդապետ Տաւշանեանը երբ կ՚լսէ Բարթուղիմէոսի դէմ գիւղացւոց ստորագրած բողոքագիրը. խիստ վիրաւորեալ Մ. Միքայէլին ստորագրակ մը հանելով չտուալ. Պրուսա կը հրաւիրէ. եւ նա ալ կ՚երթայ. ուստի Տաւշանեան վարդապետ. (կիսիկ Տաւշան ալ կոչուելու արժանի է) հետեւեալ յատաջարանութեամբ կ՚սկսի համոզել Մ. Միքայէլը։

«Ամենապատիւ իմ Միքայէլ աղա. գուն «գիտես որ ես քեզի չատ կ՚սիրեմ. Աստուածաշունչ եւ Աստուածաշունչն բարձրագոյն եւ հոգեւոր հայր իմ Տ. Տ. Բարթուղիմէոս սրբազան քաջարիւն եւ արագի եպիսկոպոսը դրեց իրեն սիմանակալ «ընտրեր է. եւ գուն ալ Դարին Ռ. Սրբազանութեան արժանաժառանգ սիմանակալն «ես. ուրիշդ կ՚համարիմ քեզի ըսել թէ «նորին Ռ. Սրբազնութիւնը Պրուսայի յաջանական սրտակիցն է եւ հետեւապէս «բարյարութիւնդ ալ անոր յանձնական «[illegible] արտաքոյնելին մեն հետ. ան «ատարակցա եմ որ Հայր Սրբազանը դարձեալ տեղւոյդ կառավարութեան ժողովոյն անդամ պիտի ընտրի զքեզ. ինչպէս «որ գիտես. գիւղիդ քահանայքերը եւ ժողովրդեան ընտրեալ մեր արքայանին «դէմ բողոքագիր մը ստորագրած են. ալ «ժամանակն է որ քու հաստատամտութիւնդ «ի գործ դնես. ուստի նոյն բողոքագիրը «ջնջելու. համար. առանց ժամանակ կորսնցնելու. հիմա գիւղը երթալու ես. եւ «ասոյն օրինակին համեմատ (պատճէնը կա«ռայ ձեռքդ) հանրագիր մը ստորագրել «տալով բոլոր ազգին օրը լեռի հաստատելու «ես։ Այս ալ միտքդ ըլլայ որ սոյն խնդրոյն «փոյթը ձեր բանս. Տ. Պողոս քահանային «յանձնարարէս նամակ գրած եմ. տեսնեմ «զքեզի։ Աստուած յաջողէ գործդ, կ՚ըսէ։

Տաւշանեան Մ. հոր ասոյն առաջարկութեան Մ. Միքայէլը կ՚պատասխանէ. «Գրառայ եմ հայր սուրբ։ բանդ գլխուս վրայ։ «բայց ի՞նչպէս կ՚ըլլայ այս բանը։ «փոխն դի ուսադրեց քահանային հետ միւս «քահանայներն եւ դիւղին բոլոր չորսա«ճիները եւ ընտրի մասը ստորագրած են, «ես որոնն ստորագրել տամ այս ուսած «հանրագրի օրինակդ։»

Տաւշանեան վարդապետ կ՚պատասխանէ։ «Սիրելիդ իմ Մ. Միքայէլ. բա«տորագրելը ով ըլլան թող ըլլան գուն «այլասակ որ ամենուն ալ ստորագրել տա«ս։ Ամէն ստորագրին՝ ապէկ. իսկ եթէ չստո«ստորագրեն. կանչէ վարժապետը. գիւղացոց «անունները մի առ մի գրել տուր. եւ գուն «ալ ոմանց ստորագրութեան տակ մատդ «դիպէ չուտ մը թիթի բնս. ասանկ նեղ «ժամանակ մը հանրագիր բլլալ տես ինչ բլլայ «թող բլլայ։ Պատրիարքարանը մանրամասնաբար չ՚քններ։ այս կերպով մենք «ալ կ՚յաջողինք։ եւ գուն ալ յաբեռնա«յաբեռներից պատկեալ սիմանակալ կ՚մնա։» Զայս ստացեալ եւ յետոյ կացեալ՝ Մարգարէին ստ աղջիկը կը կարդայ։ «Տէր ոգեկան զգնացս իմ՝ ի ճանապարհս արդարութեան եւ ապրեցայ։» Ասոր վրայ Մ. Միքայէլը զիւղս կը դառնայ։ եւ. Տաւշանեան հանրագիր մը կ՚ինկ։

Փաստաբանդ Հրանտ. Բարթուղիմէոս

եպիսկոպոսն ուղղում համար դիւղացոց Գրուսայի տաճկերգաբանը դիմելին երբէք տեսած չենք. ընդ հակառակն նոյն իսկ մեր աչացը առջեւ տեսանք սակէց առաջ Գաղանաւորք Տաճկանոան դերիմատ եւ գեղանանճար Ց. Ադամակէս եւ Ղարին ամենարգոյ արդարոմիեան «Խրիմ տէրիչ գաւրնուանան տիւշմիւշ» վիպասնորդ վարդապետին դիտորներու. ձեռաք խնդմ ու աղրատ գեղացիներ պարզիկ համար խմբագրին բանտարկել տալը արուն վրայ տեսանք եւ հանդարտ խղճիս կը խոստովանիմ դիտելս շատ մը ընտանեաց բազաքականեր դիմելս. Ոմն չարքարդ Հրանա, ոմն հազար տարատ գնդ, ոչ արդարութիւնը ասքի տակ առնելով գրանի մը դիտելիք միայն բարդարական եղած են կ'ըսեր կանցնիս. բայց չենս մոռանիր որ եւ գնելու թիւնը գայելու. ապրատած առնդ'ին խոստովանիս կերպով մը, որ աւելի իմաստակ փատատանութիւնեանց հնան կ' գրանի թէ պարձենցած արդարանութիւնեանց։

Աղդատէր Լ. Ֆիլնոսի կ'ինդրեմ որ ներկայ նամակս Ձեր Ազիւ. Պատիւ յատաջիկայ թերթերուն մէջ հրատարակելու. չընորհը չ'զանալով բարեհաճիր արդարութիւնը 'ի յայտ ածել։

Որով կ'մնամ միշտ երախտագիտ

* * *

Գրուսա 17 մարտ 1871

Ազիւ Պատիւ.

Աղդի մը կործանումն եւ կանգնումը գլխոյն կախում ունի. քանդի ազգայնոց նրչանակութիւնը ու թշնամութիւնը մանրութեան դեւութիւնի հասակին մէջ գտնուելու կենաց ժամերուն մնանալով վայրկեաններուն վրայ կ'գնուին։ Ցն իր դարը մանչցուց հասնցն ազատութի այս վայրկեաններուն սրժէքը՝ որ ազգութեան եւ ընկերական կենաց սեղան կեղծ ու գաղտի հրատարակութիւնեան մէջ միայն կ'ուզեն կ'ուզեն, ուր կ'փոյլին յատաջիմութեան հատագայմները, ուր նրանցմից կ'գտնուայ ազգայնն իրաւունքը, եւ ուր իւր կոյանը կը փնտռայ յատանական երջանկութիւնը։ Այլ կարդալ է մէկը՝ մեռնելու գոյով այս թանկագին եւ վաղանցուկ վայրկեանները չանցնիլ այնպիսի մէկու մը՝ որոնց արժէքը չգիտեր երբէք. կարդալ է այս վայրկեանները չարաչար վատնող եւ իւր անմոռանալի նուիրագ մէկու մը չընորհիլ. ինչ երբէք քանդի ոմ չգիտեր որ ազգութեան կարը. որ է սէր. ասանց մէջ է՝ ոմ չգիտեր. որ այս վայրկեաններուն կորուսաը ազգութեան երբեսան է. ուրեմն կարմենք խուարկնիս, եւ արժանաւոր ձեռաց յանձնենք նոյն վայրկեանները՝ որոնց դի ազգութիւնը կանգուն մնայ։

Գրուսայի մէջ տաճկերգական խնդրոյն նկատմամբ վերջին ասուած հակասութիւններ կը տեսնենք լրագրոց մէջ. կը տեսնենք երբեմն անանց մէջ, որ խօսքը դարոցի վրայ կը դառնար. մէկը դպրոցակը կը ներկայացնէր եպիսկոպոսի իսկ միւսը խաւարատէր. մէկը կը ջատագովէր իսկ միւսը կ'ամբաստանէր։ Այս մասին խօսքը առնելի մեզ կ'պատկանէր՝ քան թէ խօսողներուն. քանդի ամբողջ տարի մը դարոցի հոգաբարձութիւն ընդունելի եպիսկոպոսի անօրէնութեամբ, բայց լրտեցիներ եւ անաստուածներ կիգտնք խորվնաեւ գաղարիս մէջ։ Հին նախապաշարմունք մը կայ. որնոր գնա եւս կը ասէ. այն է եւ կիրեղեցականի մը մանաւանդ եպիսկոպոսի մը դէմ խօսիլը եւ ամար խարերայութիւնները երեւան հանելը մեղք մեղք է սեռակ մը մարդոց ասելը) եւ դիտեցինք. արդ յիշելով որ ճշմարտութեան դէմ խոստներուն առջեւ լռելը կերպ մը ամենասաստիկ է. հարկադրեցանք խոսիլ ճշմարտութիւնը՝ ճշմարտութեան դէմ չըլլալու համար։

Զարգուիր երբէք որ երկու կողմն ալ իրաւունք ունին. դպրոցաւէր խոսողն ալ խաւարասէր քսողն ալ. մենք իրմն ստացողութիւնը պատմենք. ընթերցողները թող դատեն։ Լրիւ կրմն ալ իրաւունը ունին ըսենք. վասն զի ուսանելիք խոսքով. իսկ երկրորդը գործքով անիրի կատարուած են։ Ո՞վ չգիտեր Կարմենոյ եպիսկոպոսին նորոնեցութեան կերպարանքը մը տուած քարոզի մէջ ասէլ դպրոց ըսելը. մանաւանդ վերջին օրերս ոմ չը դիտեր ժողովներու մէջ զդպրոց կ'ուզեմ. եթէ զգոց չ'ուլլայ ես ալ չեմ կենոր» ըսելը. միթէ սուտ է որ մեր նոր հաստատուած օրերը ղմեզ աւելի իւր դիտաւորութեանցը ծառայեցնելու համար կ'հանեցին։ «Հիշ ոմն եպիսկոպոս նոր տուր մէքթէպին իլլրլեմէսնի իսմէյեն, ֆարգաշ ոչեն ս եպիսկոպոսարան ատելիմ, պէնիմ հէր տատաէմի հարմ մէքթէպէն տիր. այնիմ հէր պէր պարամ մէքթէպ մէրիէպէ էլրէս տիր. ոչեն իմ սիրլ հարտրամ. սկզեն գ սրտէմիմնի հէչ պիր չէյ էնիկել օրամարդ. բէկրամ. եւ ոչ ամանոր հրամ կիզիկալ իմ՝ գ մարդ մանաւանդ ինձ ալ աւելցանելու վարձ վարանք. որ եթէ յանցանի. անտարակոյս ուսանողարանի ներկի ու զարգարանքն մեռած Զինոյ դանեկան պատարագը ոչ հանդանակութիւնով պիտի վճարէր. անատակի ոչատիսի կեցած ու պատիր փատերով կ'հատատանն ղպրոցակրութիւնը։ Այլ խաւարասէր ըստ ընդերը հանուեցանելով կ'հատատանն։

Է. Գպրոցի ներքին եւ արտաքին որոնչէնութիւնը մեզի յանձնելի չորս օր եւ ամ. Բարիս գիմէտ եպիսկոպոսը բարոյապէս մեռցնելու. դրպարտութիւնով վարժապետ մը խոպան կը մերժէ գպրոցէն ալ չընդունելու պայմանու. բայց երբ չ'գտնէր տեսչին մէջ հատատակ գրպարտութիւնը. երբէք օրէն վիրջը նարին կընդունի առանց մեզի յայտնելու։

Ը. Առաջնորդին ոչ տեսակ մինչամութիւն ընելէն դան չ'ըլլալոնելս առիպանելը կանոնագիր մը պատրաստել. որ հայրն. կրցանք ստորագրել ասոյ տասնորեայ երիտասարդութեան. որով կը պանանչ'ինը գպրոցի անկախ անարչնութիւնը. զոր խոսքով մեռցն յանձնել կ'ուզէր հարատարձակութեան։

Յ. Ճառաջնորդարանի եւ իր ընտանեկան համարձներու Գ. Ա. վարժապետին եւ Շահինանցի գրել տալուն համար մեզմէ որ Ա. գտատաւ կը սեսուէր՝ բոլոր ազերատարութիւնները յանձնած, վասն զի սնոր գիրը պիտի ելլար. իսկ միւսին ոչ այսպիսի գպրոցի յատաջիմութեան արգելք եղող գրութեանց հանդիսին չարաւոր տեսչին չ'հնարանգիլ կ'պատատիրեր. քանի ամիսներ Առաջնորդարանի գրագրութեան ծառայեցնելու. եւ ապիկանց գպրոցին հոգոյն էր. մեկ մնաց 110 ի չափ ապիկանց գտատատրանցն կ'տանէր հնոյ (արդէն գի գրպրոցի ընթացքը խանգարի)։

Ա. Առաջնորդարանի ներկ ու զարդարեցոյ նկատմամբ ժողովրդոյ վրայ նոր բեռ մը չ'սաեբլնելու համար առաջնորդին տանգի առաջարկութիւնը մերժող եւ առաջարդին կամարարութեամբ չանցոյը տեսնող Փաշ. ժողովը երբ կը հրատարի առաջ համար իր պարտանին, ահա այն տանն պատկերը. Առաջնորդին ուղղակրծան հղատատը. նախ սկսաւ. դրպրոցի յատկացեալ քաղաքական ժողովոյ ձեռամբ քաղաքիս Մեթէվէլիքէն տրուած 500 ղրշ. տարեկանը. երկրորդ դպրոցի յատկացած եկեղեցոյ Մ. Թէվէլիքէն 250 ղրշ. տարեկանը. երրորդ բանկոյէն դպրոցի յատկացեալ 500 ղրշ տարեկանը առաջնորդարանի դարձերան վճարմանը ս եկեղեցանց, վարժապետները իր կամաց հրատարակեցնել, եւ զմեզ վնասեցնելու. ազգերատաց հայերեան լրագրները տատակցան։ Ի. ընկերութիւնը որ 1000 գտնեկան դրպրոցին կը վճարէր տարին. իր ծախաց

տարդիւն ընդարձ տեսնելով ան ալ կարենց. մանաւանդ ընկերութեան դարձն ալ աւելցաւ, վերջապէս մենք ալ տարեկան ընթացքիս լրացնելէ վերջը վճռանգանք եւ հրատարեցանք. թէ եւ տասնորդը չ'հրատարեալ. սակայն զմեզ բայց մենք տեսր դարձ չ'ունենալ. թէ եւ ամենքն թէ Գրուսայի Առաջնորդը խուարատէր է թէ գպրոցասէր. իրաց նեղկոյ յարտնանկոյ վիճակին մէջ գտնուելնիս ալ կան. որանք մանաւոր վարժարանի հատատութեան եւ յատաջիմութեան թիւր մեկնութիւններ կուտան։

Հանգիստ ներկայս հրատարակել տատատական Պատիւդ էջերուն մէջ վերատատութիւն թիւրեալ մտաց եւ 'ի կարդատանն անատարեր ազդատկոց։

Որով կը մնամ միշտ Ազօշատատ.

Ընդամէն Նախկին Հրդարարանութեան Ա.

Գէորգ վարժարանի

(Ա տարբերութիւն)

ՍՅՈՒՐԲ ՏԵՂԻՆԱՑ ԽՆԴԻՐՔ

(Շարունակութիւն, տես թ. 1062)

Գոմատեան գրագիրներ Հիւսպարան Աբ Մարբ Յակոբ Լանդ Արքեպիսկոպոս Գ. Ս. Գարեգին Խնդրոյ Երիտ Խոսկներ։

«Արդեւոք կարդացած Գ. Հիւսպատոս իմ սրտին խոր վերքերը ձեզ յայտնելու. եւ նոյն ցաւերուս բուն իսկ ազդիւրներն ցուցնելու. անհերքելի փաստերով. եւ եթէ մարթ կամ անհատական բան մը մեռաց. չնայն ըրէք տատացեք. քանի որ դուք յօժար էք ընել. եւ նա յօժարագոյն եմ ամենայն զոհողութեամբ ձեր Հիւսպատոսութեան դարձ ցարդ։ — Ամենայն զգուշութեամբ ամենայն ազնուութեամբ ամենայն ազգասիրութեամբ ամենայն հաւատարմ

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Կ. ՊՕԼՍԷՆ ՔԻՒԶԻՒՔ ՁԷՐՄԷՃԷ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆԵՐ ՀԱՐԱՎԱՅՐՇԱԳԻՏՈՒՅՑ

Կ. ՊՕԼՍԷՆ ՄԵԿՆՈՂ ԿԱՐԱՎԱՊԻՍԸՔ					Կ. ՊՕԼՍՈՅ ՄՕՏԵՑՈՂ ԿԱՐԱՎԱՊԻՍԸՔ				
ԵՐԹ	ԺԱՄԸ (խառն կառավարութ.)				ԳԱՐՁ	ԺԱՄԸ (խառն կառավարութ.)			
	2	4	5	8		1	3	5	7
	առաւ.	առաւ.	իրիկուն	իրիկուն		առաւ.	առաւ.	իրիկուն	իրիկուն
Նէոսի Գուլէէն	7	9·45	12·25	3·10	Փիւշ Զէքմէճէէն	8·25	11·5	1·45	4·30
Մարդեղ	7·19	10· 4	12·44	3·29	Ամիլիֆանս	8·42	11·22	2 2	4·47
Ամիլիֆանս	7·37	10·22	1· 2	3·47	Մարդեղ	9	11·40	2·20	5· 5
Փիւշիւք Զէքմէճէ	7·49	10·34	1·14	3·59	Նէոսի Գուլ	9·14	11·54	2 34	5·19

1, 2, 7 եւ 8 թիւ կառախումբերը չարխմանշ ամէն օրերը՝ կիրակի եւ հինգշաբթի չեն։

3, 4, 5 եւ 6 թիւ կառավարութիւնները ուրբաթ, կիրակի եւ Յաճկաց Յունուար եւ Հոյոց ամսի սրբոց՝ երթեւեկութիւն մ՚առնել կրնան։

Այս ցուցակին մէջ նշանակուած ժամերն եւրոպական են եւ Կ. Պոլսոյ միջին ժամանակին վրայ հաշիւ եղած են։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ ԺԱՄԱՆԱԿԱՎՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

ՄԵԾԻ ՀԻՆԳՇԱԲԱԹԻ ԵՒ ՄԵԾԻ ՕՐԲԱԹՈՒ ԵՒ ՁՐԱԳԱԼՈՒՅՑԻ ԵՒ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԲՈՅ ՁՕՏԿԻՆ Ի ԳԻՒՂՈՒԹԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆՈՅ

Աղդերնուս Հայրենասէրք բարեպաշտութիւնը տառնձին կերպով մը սոլորած է պատուել Քրիստոսի Տեառն մերոյ Զարշապանոյ, խաչելութեան եւ Յարութեան յիշատակները, այն օրերը եկեղեցական պաշտամանաց ներկայ գտնուելով։

Այդ մեծ օրերուն, այսինքն Աւագ հինգշաբթին, Աւագ ուրբաթուն եւ Զատիկ ճրագալոյցին եւ կիրակին ժամերգութիւնները, այս անգամ Հայաստանի հաւատացեալոց դիւրութեան համար, բարեպաշտ անձաց ոմանց վաստակով Հոյսառանեանց եկեղեցւոյ Յովնայուցին համեմատ, դիւրին եւ ժողովրդական յարմար ոճով մը հրատարակուիլ սկսած էին։

Երեք օրերը երեք գանազան հատորներ պիտի կազմեն, իւրաքանչիւրը իր 200 երեսէ բաղկացեալ, ուր՝ մի շար հուսուէ հատուած գրուած էն իւրաքանչիւր օրերուն սովորական, թէ հաստակ ժամերգութեան մասերը եւ թէ օրուան յատուկ պաշտամունքը։

Այս սոյն բարեշարժ հաւատացեալները իրենց ձեռքը իրը թէ ուղեցոյց մը պիտի ունենան դիւրաւ ժամերգութեանց ընթացքին հետեւելու։

Քիւրքճեանց տպագրանին ջանքովը հոգեշնորհ երեք հատորներն ալ՝ լոյս պիտի ընծայուին, եւ հաւատացեալոց դիւրութեան համար իւրաքանչիւրը մէկ քառորդ մէճիտի պիտի վաճառուին եւ Ազգային եկեղեցեաց գլուխները եւ բոլոր դրամատուաց քով պիտի գտնուին։

ՀՐԱՀԱՆԳ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆՈՅ

ԿԱՄ ՇԵՐԱՄ ՄԵՌԻՑԱՆԵԼՈՒ ԿԵՐՊԸ

Երէկոյ ետեւէ հայերէն հրատարակեցին

Յատեան Մեծապատիւ Ներսէս Եպիսկոպոսին անցեալ տարի Պրուսա դարձած ժամանակ, տեղւոյն ժողովրդեան Շերամի հիւանդութենէն կրած վնասները տեսնելով, սոյն հրահանգի առաջարկը դրած էր Թուրքերին ընդունելով եւ քանի մը շրջանագրեր հաղորդած էր։ Անոնք ալ դրծադրելով մեծ ողուտ քաղած էին։ Այսպիսի բարերար ոյժատասխանութեան մ՚օգուտներուն մեր ամէն դուստրանակ շերամագործ ազգայինները մասնակից ընելու, գովելի խորհրդով Աբդոյ Պ. Ճ՝Գաֆֆաֆեան հայերէն աշխարհագրա. լեզուի թարգմանել տուած եւ Թուրքերէնին հետ՝ ի միասին տպած է Մեծապատիւ Հեղինակին ձեռնատուութեամբ։

Իւրաքանչիւրը տեսրակին դինն է 60 փարայ, եւ կը ծախուի Գ. Ճ. Դաֆֆաֆեանի գրատունը։

ԾԱՆՈՒՑԱԳԻՐ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱՑԵԱՆ

Ի ՄԱՅՐ ԱԹՈՌՆ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ ԵՒ ԱՆՑԻ Ի Կ. ՊՕԼԻՍ

Գ Ր Ե Ա Ճ

ՊԱՐՈՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՓԻՐՂԱԼԵՄԵԱՆ

ՏԻՍՊԵՑԻ

ՅՈՒՍՈՒՅՆ ՎԱՐԱԳԱՅ

կը ծախուի ամէն գրավաճառաց խանութները։ Դին 6 ղրշ։

Պարզ աշխարհաբառ լեզուով եւ չոլիսական յանդով 150 երես ուխտաժալ գիրք մ՚է, որոյ մէջ արժանապատիւ հեղինակը բոլոր պարտած տեղերուն կիւղեռան եւ քաղաքաց անգամ գրուելիւնը կընէ եւ տեղացի ժողովրդոց բարքն ու սովորութիւնները կը նկարագրէ զարդ եւ գողտրիկ ոճով մը։

Այս գիրքն ամ՚ զ՚ Հրը. ընենայ՝ Հայաստանի մէկ մեծ մասին մէջ զբաղուածուն կերպիւ ճանապարհորդութիւն կընէ։ եւ հայրենասիրական ըղդացմամբ կը բերկրի, դան պ կը տեսնէ Ջմէջը Զաթուսի, փոքրիկ, Մարանի, խուրթայիսի Գորիսի, Տիրիսի եւ Երեւանայ քաղաքաց գիրքն ու կոյսութիւնը եւ մերաղնեայ բնակչաց բարքն եւ սովորութիւններն, ինչպէս նաեւ Մայր Աթոռոյ ընդարձակ տերդարութիւնն՝ եւ նոյն կողմի լերանց գեղոց եւ գիւղերէից սառրագրութիւնը եւայլն։

Այսպիսի պիտանի եւ շահաւէտ տեղեկութիւններով լցուն գործ մը դրատէր ազգայնոյ ընթերցմանն արժանի է՝ ի քաջալերութիւն՝ արժանապատիւ հեղինակին։

ԾՕՄԱՆՈՒՑՈՒՄ

Մայրաքաղաքիս Մահմուտ փաշայի թաղը Գնարքճի խանին մէջ (թիւ 35) մեզապան տէրն հատակի անձանց համար չինուած դրտարան հարաւանոցը կը ծախուին հարիւրին 40 դրամով գնով՝ եւ լիրան 110 դրամ հաշուով։

Հանդերձները լաւ Զուխայէ, Բազմիլ եւ ուրիշ նիւթերէ չինուած են վայելուչ եւ դիմացկուն կերպիւ, եւ գիները վայելին նշանակուած են։

Հինգ վեց սարեկանէն մինչեւ 18 տարեկան տղայոց եւ դրամանոց համար լաւ բազմիրէ բանիթաղանները կան 20 էն մինչեւ 60 ղրշ։

Մանչերու համար՝ ալ 35 էն 100 ղրշ։

Լաւ Զուխայէ Գոմանցի պարոյ Սէյիրներ 160 էն մինչեւ 200 ղրշ։

Նմանապէս լաւ Զուխայէ եւ բազմիրէ բաղխմներ 140 էն 200 ղրշ։

Ժիլէներ 10 էն 50 ղրշ։

Վաճառումը այս օրէն սկսեալ մինչեւ աւագ ուրբաթ օրը պիտի տեւէ։

Այս լրագիրը չարաթը երեք անգամ կը հրատարակուի, երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ չարաթ օրերը։ Բաժանորդագրութեան տեղերն են Կ. Պոլիս Զինիլի խանը վերի յարկը թիւ 6 Մասիսի խմբագրատունը։

Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հոգաբարձուաց սենեակները։

ԻԶՄԻՐ. Պոեխան տպա Տէր-Գէորգեան։

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Թորոս տպա տակերիչ։

ԱՏԱՍԱՁԱՐ. Յարութիւն տպա Նազարէթեան։

ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Խաչատուր տպա Էլմասեան

ԿԱՐԻՆ. Կարապետ տպատեալի Զաքարեան։

ՍԵԲԱՍՏԻԱ. Վարդան էֆէնտի Արզտրեան։

ԵԱՇ. Մ. տպա Խաչիկեան։

ՀԱԼԷՊ. Նիկողայոս տպա Տէր Մարգարեան։

ՍԱՄՍՈՒՆ. Ընկերվարաց Թանգարան։

ՎԱՆ. Դրիգոր տպա Խաչանեան։

Ուրիշ քաղաքներէ սառրագրուիլ ուզողներն այս տեղերէն մէկուն հետ կրնան կապակցիլ։

Խմբագիր—Տնօրէն
Կ. Ս. ԻՍԹԻՒՃԵԱՆ

Կ. ՊՕԼԻՍ ՁԻՆԻԼԻ ԽԱՆ
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ 23 ՄԱՐՏ

(ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԻՐԱՅԻ ՀԵՏ 100 ԳՈՒՐՈՒՇԷՆ)

Լոնդրա 3 ամիս դուրուչ 110—փարայ
Մարսիլիա » 23,35

ԸՆԹԱՑՔ ԳՐԱՄՈՑ 23 ՄԱՐՏ

Անդր. լիրա	դուրուչ	110
Նաբոլէոն ոսկի	»	87,35
Իմպէրիալ ռուս	»	89,10
Բերլին	»	54,15
Հինգ ֆրանք	»	—
Հինդնոց	»	105,փ
Վիեննա	»	117

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 23 ՄԱՐՏ

Ա Ր Մ Տ Ի Ք

Բոբեն կարծր Պէսարապիա	30	—33
» » Ազադ	31	—34 »
» » Գալէրք	32	—35
» » Գուրկազ	32	—35 »
» » Թէքիրտաղ	32	—35
կակուղ Ազադ	30	—33 »
» » Պէսարապիա	29	—32 »
Կիրքա Թուզա	32	—35 »
Բոբեն կակուղ Գուրկազ	29	—32
» » Վոսնա	29—32	
» » Պոյէրք	29—32	
Եգիպտացորեն Թուզա	20—22	
» Անատոլ.	20—22	
Գարի Թուզա	15—16	
» Անատոլ.	—	

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

ԽՈԶԱԿ ՁՈՐ

Պուրսա	դուրուչ
Անատոլիա	»
Բոլսա	ֆրանք օշ դին կոյ
Լափինէ	» եւ ոչ գնող
Ծակած	

ԲԱՄԲԱԿ Դուրուչ

Սմիրն	հոխա	8փ—՝
Իզմիր	»	8փ—
Վոսնա	»	8փ—
Պարսկաստան	»	6փ—
Վրաստան	»	7փ—

ԲՈՒՐԴ

Անատոլու լուացուած	հոխա	11
» չլուացուած	»	3փ—6
Բումէլի լուացուած	»	12
» չլուացուած	»	7
Վրաստան լուացուած	»	—
» կէս		12 —13
» չլուացուած	»	22 —24
Տոպրոճա	»	8 —
Լոսկի Շէհիր	»	6 —

ՄԱԶԸ

Պարսկաստան	հոխա	10փ—
Անատոլու	»	9փ
Հերմակ	»	—

ՀԱՆՐԻ

Դայանրի Ա. տեսակ	հոխա	22
» Բ. »	»	20 —
Ընկիրիւ	»	18 —
Թոգատ	»	» —
Ալեպէր	»	17 —
Եոզգատ	»	18 —
Զարում		18 —

ԹԻՆԹԻՐ

Ենկիրիւ	հոխա	44 —40
Գաստամպոլ	»	44 —40
Գէյքաղար	»	44 —40
Զէրքէզ	»	44 —40
Վան	»	22 —

ԱՑԻ Մ Ո Ր Թ

Ամասիա	8—9փ կոտ. մէկ	Ա. Լ.
Նոյկատ	» » »	»
Սիվաս	» » »	»
Էրզրում	» » »	»
Դուլքիր	» » »	»

ՁԷԼԹ

Մուսանիա	հոխա	6 —
Այվալը	»	6 —
Նաքիզ	»	8 —
Միտիլի	»	6 —
Գլխոն Թոգամ երկրին մէջ		9փ—10
Պոլիս Գասթամոլոլ	հոխա	—
Սիգիան	»	350 —360
Սիմրէ	»	20 —26
Սուսամ	»	3փ—
Կատաւա Անատ.	Վիլէ	34 —
» Թումլի	»	—
Մեսաքը Պարակ. Իզմիր	»	40 —48

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

		դուրուչ
Խանվի Ընդ. տեսակ 100	հոխ.	920—940
« Բ. »	»	880—
Եէմէն	»	18
Շաքար փոչի Անդր. Անդ.		280—285
» » Դաղդ.	»	—
» գլուխ Դաղդ.	»	—
Զայ Բանկո	հոխան	22 —25
» Բէքտ ծաղիկ	»	50 —70
Անոյշ գաղար	Անդ.	800—810
Պէրեղ (սիրոպէ)	հոխա	9փ—
Լեղակ Էմիլիս Պէնկայա	»	120 —140
» » Մարտան	»	140 —160
Զմեռ տախտ 100	հոխա	Ֆր. 104 —
Նր կաթ ծոցաձեւ		58 —60
» տախտակ		11 —
» բուեանցու		64 — 66
Բորֆիմա		95 —
Բրինձ Իտալիոյ 100	Ֆիլ. Ֆր.	40,50—41
Հարաց եղ Ռուսիոյ	դրչ.	14 —
Խավիար	»	24 —29